

А. М. Єрмоленко

Консенсус

КОНСЕНСУС (від лат. consensus – згода, однастайність) – поняття *практичної філософії*, яке передбачає досягнення балансу інтересів у суспільстві на ґрунті універсального порозуміння щодо основних цінностей та етичних норм; збіг думок, досягнення згоди, прийняття рішень зі складних питань учасниками нарад, конференцій шляхом обговорення та взаємних поступок. У *політичній філософії* К. є центр. темою теорії ідентичності, яка спирається на уявлення, що суперечності і розмаїття є руйнівними для суспільства. К. є також фундам. поняттям [комунікативної філософії](#) та етики дискурсу (К.-О. Апель, Д. Бьолер, Ю. Габермас, В. Кульман та ін.). Комунікативна філософія виходить із розрізнення К. і компромісу, а відповідно – теорії К. і теорії договір. досягнення компромісу. Теорії договору спрямовані на те, щоб дати відповідь на запитання, як за умов протилеж. інтересів можуть співвідноситися стратегічні дії акторів і бути таким чином реалізовані, щоб супротивники могли мотивувати свої дії узгодженими і обмеженими угодами інтересами. Теорії К. спрямовані не на з'ясування умов досягнення компромісу, а на пошук сенсу істини і обов'язковості, де аргументатив. К. постає критерієм істини стверджувал. висловлювань та обґрунтування належніс. висловлювань та соц. (морал. і правових) норм. Розрізняють істин. (рац.) і хибний К. За умов істин. К., концепт якого є подальшим розвитком Кантового принципу універсалізації, критерієм істини та загальнозначущості етич. норм постає порозуміння не емпіричних, а принципово усіх можливих розумних (здатних до аргументації) суб'єктів; порозуміння досягають завдяки «невимушеному примусу найвагомшого аргументу» (ідеал. дискурс, Ю. Габермас). Хибний К. ґрунтується на нерелексов. підміні комунікатив. раціональності стратегіч. раціональністю (цілераціональністю), пов'язується з ідеол. (догмат.) системою цінностей. Термін «хибний К.» – комунікативна реконструкція поняття «хибна свідомість» К. Маркса.

Рекомендована література

1. J. Habermas. Theorie des kommunikativen Handelns. Frankfurt am Main, 1981. Bd. 1, 2;
2. D. Böhler, B. Rämle. Konsens // Historisches Wörterbuch der Rhetorik. Tübingen, 1998. Bd. 4;
3. Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія: Підруч. К., 1999;

4. Гронке Г. Сократичний діалог. Дискурсивна етика як суспільна етика відповідальності і її діалогічна практика / Пер. з нім. // Цінності громадян. суспільства і морал. вибір: укр. досвід. К., 2006;
5. Апель К.-О. Дискурс і відповідальність: проблема переходу до постконвенціональної моралі / Пер. з нім. К., 2009;
6. D. Böhler. Zukunftsverantwortung in globalen Perspektive. Zur Aktualität von Hans Jonas und der Diskursethik. Bad Homburg, 2009;
7. Єрмоленко А. М. Соціальна етика та екологія. Гідність людини – шанування природи. К., 2010.

Бібліографічний опис:

Консенсус / А. М. Єрмоленко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-4552>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).